

Σύριοι πρόσφυγες στην Κύπρο κατά το Μεσαίωνα (Δρ Χαράλαμπος Χοτζάκογλου, Βυζαντινολόγος, Πρόεδρος Κυπριακής Επιτροπής Βυζαντινών Σπουδών)

[/ Πεμπτούσία](#)

Η ιστορία τελικά επαναλαμβάνεται;

Αυτή την περίοδο γινόμαστε όλοι μας μάρτυρες μίας μεγάλης καταστροφής στη Συρία και της επακολουθούμενης ανθρωπιστικής κρίσης με το τεράστιο προσφυγικό ρεύμα, το οποίο πριν λίγο καιρό έφθασε και στις κυπριακές ακτές. Την ίδια στιγμή σαν παλιρροϊκά κύματα φθάνει στα τουρκικά σύνορα, στην Ελλάδα και εξαπλώνεται σε ολόκληρη την Ευρώπη. Τα δημοσιογραφικά μέσα χαρακτηρίζουν το φαινόμενο ως πρωτοφανές. Είναι όμως έτσι;

Η ιστορία δεν διδάσκεται απλώς για να καταγράφονται τα ιστορικά γεγονότα, αλλά κυρίως, για να διδασκόμαστε από το παρελθόν. Ξεφυλλίζοντας τη Χρονογραφία του Θεοφάνους ξεχωρίζουμε το εξής χωρίο[1]:

Πηγή: www.picturegr.am

«...τω δ' αυτώ έτει πολλοί των κατά Παλαιστίνην Χριστιανών μοναχοί και λαϊκοί και εκ πάσης Συρίας την Κύπρον κατέλαβον φεύγοντες την άμετρον κάκωσιν των Αράβων, αναρχίας γάρ καθολικής κατασχούσης Συρίαν και Αίγυπτον και Αφρικήν και πάσαν την υπ' αυτούς αρχήν, φόνοι τε και αρπαγαί και μοιχείαι, ασέλγειαί τε και πάσαι πράξεις θεοστυγείς εν κώμαις και πόλεσι υπό του θεολέστου έθνους αυτών επράττοντο, οι τε κατά την αγίαν Χριστού του θεού ημών πόλιν σεβάσμιοι τόποι της αγίας αναστάσεως, του κρανίου και των λοιπών εβεβηλώθησαν. Ομοίως δε και αί κατά την έρημον διαβόητοι λαύραι του αγίου Χαρίτωνος και του αγίου Σάβα, και τα λοιπά μοναστήρια και αί εκκλησίαι ηρημώθησαν. Και οι μεν ανηρέθησαν μαρτυρικώς, οι δε την Κύπρον κατέλαβον και εκ ταύτης το Βυζάντιον, ους Μιχαήλ, ο ευσεβής βασιλεύς, και Νικηφόρος, ο αγιώτατος πατριάρχης, φιλοφρόνως εξένισαν. Τοίς μεν γάρ ελθούσιν εν τη πόλει μοναστήριον επίσημον εδωρήσατο, τοίς δε κατά την Κύπρον εναπομείνασι μοναχοίς τε και λαϊκοίς τάλαντον χρυσίου απέστειλεν, και παντοίως τούτους εθεράπευσεν. Ήν μεν ουν Μιχαήλ εις πάντας χρηστός και επιεικής...».

Ο Θεοφάνης αναφέρεται στις διώξεις που υφίσταντο οι Χριστιανοί από τους Άραβες και σε μία τέτοια περίπτωση, το 813, μεγάλα προσφυγικά ρεύματα κυρίως εκ Συρίας κατέφθασαν στην Κύπρο και από τη Μεγαλόνησο περαιώθηκαν πολλοί στην Κωνσταντινούπολη. Ο βυζαντινός αυτοκράτωρ Μιχαήλ Α΄ Ραγκαβές (811-813) και ο οικουμενικός πατριάρχης Νικηφόρος προσέφεραν στους Σύρους πρόσφυγες καταφύγιο και στους μοναχούς παρεχώρησαν μοναστήρι ολόκληρο στην Πόλη, ενώ σε όσους παρέμειναν στην Κύπρο, μοναχούς και λαϊκούς, τους απεστάλη οικονομική βοήθεια για να εγκατασταθούν μόνιμα στο νησί.

Η αρχαιολογική έρευνα μάλιστα εντόπισε απόκρημνα σπήλαια στον κόλπο Τρυπητής («Ζαπάλω») στη Λεμεσό, όπου χρησίμευσαν ως ερημητήρια και ασκητήρια και διεσώθησαν έως σήμερα επιγραφές της εποχής με ονόματα μοναχών από τη Συροπαλαιστίνη και Λίβανο[2]. Πολλαπλά συμπεράσματα εξάγονται από την πολιτική αυτή του βυζαντινού αυτοκράτορος, η οποία ενδεχομένως να προκαλεί ερωτηματικά στην ανάλογη αντιμετώπιση των προσφύγων σήμερα. Πολλές κυβερνήσεις σήμερα αντιμετωπίζουν τους πρόσφυγες αυτούς ως άχθος, βάρος και πρόβλημα. Ο βυζαντινός αυτοκράτωρ 1.200 χρόνια πριν δεν αντιμετώπισε με τον ίδιο τρόπο το πρόβλημα. Τους προσέφερε καταφύγιο και θαλπωρή, αφού διαπίστωνε, ότι οι άνθρωποι αυτοί θα τόνωναν τις περιοχές, που θα εγκαθίσταντο στη βυζαντινή αυτοκρατορία, ενθουμούμενοι πως οι Μουσουλμάνοι Άραβες τους εξεδίωξαν από τη γη των προγόνων τους και ομόδοξοι τους τούς προσέφεραν σωτηρία. Η ενίσχυση των εν Κύπρω διαμεινάντων Σύρων σήμαινε επίσης την πληθυσμιακή πύκνωση στο νησί, το οποίο πολύ υπέφερε από τις αραβικές επιδρομές, τις αραβικές δηώσεις, λεηλασίες, εξανδραποδισμό του πληθυσμού και θανάτωσή του.

[Συνεχίζεται]

1. Βλ. πρόχειρα: Θεοφάνους, Χρονογραφία, PG 108, 1001.
2. Έλ. Προκοπίου, «Τα μνημεία της πόλης και επαρχίας Λεμεσού κατά την παλαιοχριστιανική, πρωτοβυζαντινή και μεσοβυζαντινή περίοδο 324-1191», στο: Λεμεσός, Ταξίδι στους χρόνους μίας πόλης (επιμ. Αν. Μαραγκού, Τ. Κολώτας), Λεμεσός 2006, 113-128 και ιδίως 120 με λάθη στην ανάγνωση των επιγραφών.